

Näkökulma: Tuleeko suomalaisista eläkeläisistä köyhiä tulevaisuuden Euroopassa?

Telan asiantuntijaseminaari 12.2.2016

Jussi Ahokas, pääekonomisti, SOSTE

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

Esityksen sisälllys

1. Suomalainen eläkeläisköyhyys tänään
2. Tulevaisuuden eläkeköyhyys Suomessa ja Euroopassa
3. Johtopäätökset

Suomalainen eläkeläisköyhyys tänään

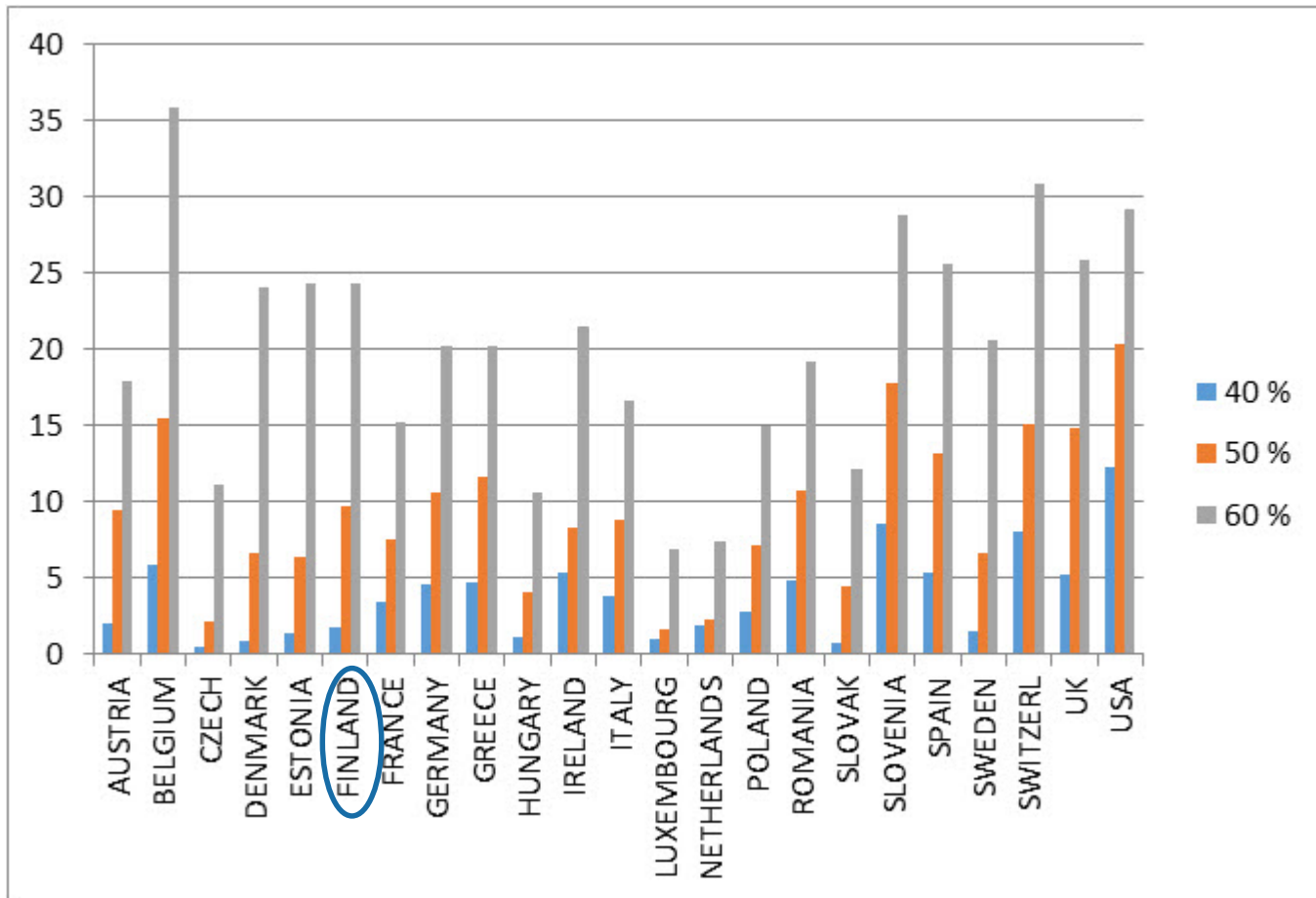
Eläkeläisköyhyydestä sanottua

- *”Eläkeläisköyhyys on Suomen eläkejärjestelmän suurin ongelma”* – **Kalevi Kivistö (Eläkeläiset ry), 3.12.2015**
- *”Suomen eläkejärjestelmä on kattava, mutta perusturvan tasossa toivomisen varaa”* – **Olli Kangas (KELA), 1.12.2014**
- *”Epäsuhta pienten eläkkeiden ja muiden tulojen sekä korkeiden vuokrien välillä ajaa erityisesti iäkkäämpiä ihmisiä täydentämään toimeentuloaan ruoka-avussa”* – **Juho Saari ja Maria Ohisalo (UEF), 2014**

Suomalainen eläkeläisköyhyys eurooppalaisessa kontekstissa

- Ovatko suomalaiset eläkeläiset köyhiä eurooppalaisessa kontekstissa? (**Lähde: Kangas 2014**)
 - Yksin asuvista eläkeläisistä monet köyhyysriskissä (tulot eivät yllä 60% mediaanitulosta)
 - Kuitenkin vain harvat ”absoluuttisesti” köyhiä (tulot eivät yllä 40% mediaanitulosta)
 - Koettuja toimeentulovaikeuksia ja materiaalista puutetta vähemmän kuin muualla Euroopassa
- Suomalainen eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmä ehkäisee köyhyyttä kohtalaisen hyvin muihin Euroopan maihin verrattuna (eriarvoisuus asumismuodosta ja työhistoriasta)

Eläkeläisten köyhyysriski eri Euroopan maissa ja Yhdysvalloissa

Tulevaisuuden eläkeköyhyys Suomessa ja Euroopassa

Suomalainen eläkeköyhyys verrattuna muihin Euroopan maihin tulevaisuudessa

Kolme tulevaisuuden ajuria

1. Millaiset tulot Suomen nykyinen eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmä antaa tulevaisuuden eläkeläisille?
2. Miten Suomen eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmää muutetaan?
3. Mitä tapahtuu eläkkeille ja tuloille muissa Euroopan maissa?

Tulevaisuuden eläkeläisten tulonäkymät nykyjärjestelmässä

- Pitkän työuran tehneet saavat myös tulevaisuudessa hyvän eläkkeen
- Eläketulojen pieneneminen kun työhistoria jää lyhyeksi tai olemattomaksi
 - Työttömyyden kasvu ja pitkäaikaistyöttömyyden lisääntyminen – onko 10 % työttömyysaste pysyvä?
 - Työmarkkinoilta syrjäytyminen
- Köyhyyden muuttuminen eläkeläisköyhyydeksi
 - nuoret työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät
 - työttömyysjaksot, matalapalkkaisuus, yksinasuminen
 - ylisukupolvinen köyhyys

Eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmän muutoksen näkymät Suomessa

- Eläkeuudistus 2017
 - eläkejärjestelmä kestäväällä pohjalla → vähän muutospaineita työeläkejärjestelmään
- Eläkelaisten sosiaaliturva sopeutuksen puristuksessa
 - esim. takuueläkkeet, indeksikorotukset, eläkkeensaajan asumistuki
- eläkkeiden ja eläkkeensaajien sosiaaliturvan poliittinen talous
 - eläkelaisten edunvalvonta ja aktiivisuus
 - SOTE-panosten kohdentaminen tulevaisuudessa

Eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmän muutoksen näkymät Euroopassa

- monissa euroalueen kriisimaissa eläkejärjestelmiin kohdistuneita leikkauksia
- korkea ja pitkään jatkunut työttömyys leikkaa myös tulevaisuuden eläkkeitä
- myös sosiaaliturvaan kohdistuu edelleen leikkauspaineita
 - erot Suomeen ja muihin Pohjoismaihin pysyivät kutakuinkin ennallaan
- väestön ikääntyminen tapahtuu lopulta myös muualla Euroopassa

Johtopäätökset

Tuleeko suomalaisista eläkeläisistä köyhiä tulevaisuuden Euroopassa?

- Suomen nykyjärjestelmä ehkäisee kohtalaisen hyvin köyhyyttä verrattuna muihin Euroopan maihin, silti osa eläkeläisistä elää köyhydessä tai köyhyysriskissä
- Tulevaisuudessa suomalainen eläkeläisköyhyys tuskin katoaa, mutta ei välttämättä pahene
- Koska myös Euroopassa rajauspainetta sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmiin, eläkeläisköyhyys tuskin vähenee muuallakaan → suomalaisten eläkeläisten suhteellinen asema pysynee ennallaan